

การพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลตามหลักไตรสิกขา
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในอำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท
Guidelines for Using Development of Competencies of
School Administrators in the Digital Age according to
the Trisikkha Principles of the Educational Opportunity Expansion
Schools in Noen Kham District, Chainat Province

จิรนุช พันธุ์รุ่งมณี*

Jeeranuch Panrungmanee

อานนท์ เมธีวรฉัตร**

Anond Metheevachatra

วรกฤต เกื่อนช้าง***

Worrakrit Thuenchang

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์, ประเทศไทย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Sawan Campus, Thailand

E-mail: kukkikza15@gmail.com

Received: April 17, 2026

Revised: April 22, 2026

Accepted: April 24, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (๑) ศึกษาสภาพสมรรถนะผู้บริหารในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส และ (๒) เสนอแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารในยุคดิจิทัลตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสมวิธี ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๑ รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่มีค่าความเที่ยงเท่ากับ ๐.๙๗ และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

* นางสาวจิรนุช พันธุ์รุ่งมณี Miss Jeeranuch Panrungmanee ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ Master of Education (Buddhist Educational Administration) Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Sawan Campus

** ผศ.ดร.อานนท์ เมธีวรฉัตร Asst.Dr.Anond Metheevachatra ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ Thesis Advisor.

*** รศ.ดร.วรกฤต เกื่อนช้าง Assoc.Prof.Dr.Worrakrit Thuenchang ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ Thesis Advisor.

ผลการวิจัยพบว่า (๑) สภาพสมรรถนะผู้บริหารในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.41, \sigma = 0.12$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านสมรรถนะด้านการสื่อสารและสร้างเครือข่ายดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.55, \sigma = 0.14$) รองลงมาได้แก่ ด้านสมรรถนะด้านจรรยาบรรณและความปลอดภัยในการใช้ดิจิทัล อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.46, \sigma = 0.19$) และ ด้านสมรรถนะด้านการพัฒนาสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเป็นองค์กรดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.38, \sigma = 0.16$) (๒) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท ในยุคดิจิทัลตามหลักไตรสิกขา พบว่า .ใน ๖ ด้าน มี ๑๘ แนวทาง ด้านละ ๓ แนวทาง ได้แก่ ด้านที่ ๑ ด้านการสร้างสรรคนวัตกรรมดิจิทัล มี ๓ แนวทาง ด้านที่ ๒ ด้านการสื่อสารและสร้างเครือข่ายดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ มี ๓ แนวทาง ด้านที่ ๓ ด้านการรู้ดิจิทัลอย่างมีวิจารณญาณ มี ๓ แนวทาง ด้านที่ ๔ ด้านการพัฒนาสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเป็นองค์กรดิจิทัล มี ๓ แนวทาง ด้านที่ ๕ ด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มี ๓ แนวทาง และด้านที่ ๖ ด้านจรรยาบรรณและความปลอดภัยในการใช้ดิจิทัล มี ๓ แนวทาง

คำสำคัญ: สมรรถนะ; ผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล; หลักไตรสิกขา

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the digital competencies of school administrators in opportunity expansion schools; and 2) to propose guidelines for developing the digital competencies of school administrators in opportunity expansion schools based on the Trisikkha principle. This study employed a mixed-methods research design. The sample was obtained through purposive sampling, consisting of 11 key informants. The research instruments included a questionnaire with a reliability of 0.97 and an interview form. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, and standard deviation, while qualitative data were examined through content analysis.

The research findings revealed that:(1) The overall digital leadership competencies of school administrators in opportunity expansion schools in Noen Kham District, Chai Nat Province, is at a high level $\mu = 4.41, \sigma = 0.12$. When considering each aspect, it was found that the aspect of communication and digital networking for learning had the highest average, at the highest level ($\mu = 4.55, \sigma = 0.14$), followed by the aspect of ethics and digital safety, at a high level ($\mu = 4.46, \sigma = 0.19$). The aspect with the lowest

average was developing the school into a digital organization, at a high level ($\mu = 4.33$, $\sigma = 0.26$). (2) The guidelines for developing these digital leadership competencies based on the Trisika principle, the study revealed eighteen guidelines across six aspects with 3 guidelines for each aspect. These include 3 guidelines for the first aspect on digital innovation creation and 3 guidelines for the second aspect on communication and digital networking for learning. The third aspect regarding critical digital literacy contains 3 guidelines and the fourth aspect on developing the school into a digital organization also has 3 guidelines. Additionally, there are 3 guidelines for the fifth aspect concerning the ability to use digital technology and 3 guidelines for the sixth aspect which focuses on digital ethics and safety.

Keywords: Competencies; School Administrators in the Digital Age;
the Trisikkha Principles

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นรากฐานของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาด้านศึกษาอย่างยั่งยืนและต่อเนื่องเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกในยุคสังคมดิจิทัล (d Digital economy) การศึกษาที่มีคุณภาพ (q Quality education) เป็นเป้าหมายสำคัญของวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน พ.ศ.๒๕๗๓ ที่รับรองโดยที่ประชุมสหประชาชาติ โดยมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาที่มีคุณภาพเกิดความครอบคลุมและเท่าเทียมกันสำหรับทุกภูมิภาค เทคโนโลยีดิจิทัลจึงเป็นเครื่องมือที่ถูกนำมาใช้เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายดังกล่าว^๑ สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ ซึ่งระบุไว้ชัดเจนว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมจริยธรรม นอกจากนี้รัฐยังจำเป็นต้องส่งเสริมเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้บุคลากรด้านการศึกษา มีความรู้ความสามารถและมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพ โดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษา รวมทั้งให้การสนับสนุนการปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษานั้น ๆ^๒

^๑ Haleem, A., Javaid, M., Qadri, M. A., Suman, R., "Understanding the role of digital technologies in education : A review", **Sustainable Operations and Computers**, Vol 3 No 4 (2565) : ๒๗๕-๒๘๕.

^๒ "พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒", **ราชกิจจานุเบกษา** เล่มที่ ๑๑๖ (สิงหาคม ๒๕๔๒) : ๕-๗.

การเปลี่ยนแปลงในสังคมดิจิทัลส่งผลกระทบต่อการจัดบริการการศึกษาทั้งในด้านการจัดการเรียนการสอน การสื่อสาร และการบริหารจัดการของสถานศึกษา ซึ่งเทคโนโลยีสารสนเทศได้ถูกนำมาประยุกต์ใช้เพื่อยกระดับการศึกษา โดยใช้เป็นสื่อกลางเพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น รวมถึงช่วยลดอุปสรรคในด้านของระยะเวลาและระยะทาง เช่น การเรียนรู้ผ่าน e-learning, Cloud Base technology หรือการเรียนรู้ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจึงมีเป้าหมายสำคัญในการส่งเสริมให้บุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและริเริ่มสร้างสรรค์ นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ได้เรียนรู้เทคนิคและวิธีการที่ทันสมัยให้เป็นผู้นำในการใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศ เพื่อสร้างความเท่าเทียมให้กับผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน^{๓)} แต่อย่างไรก็ตาม พบว่าการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลยังมีปัญหาและอุปสรรคซึ่งเป็นความท้าทายสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ทักษะการสืบค้นข้อมูล ทักษะการใช้เครื่องมือดิจิทัล ทักษะการสร้างนวัตกรรมดิจิทัล และทักษะการพัฒนาองค์กรดิจิทัล^{๔)}

การเรียนรู้ผ่าน e-learning, Cloud Base technology หรือการเรียนรู้ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจึงมีเป้าหมายสำคัญในการส่งเสริมให้บุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและริเริ่มสร้างสรรค์ นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ได้เรียนรู้เทคนิคและวิธีการที่ทันสมัยให้เป็นผู้นำในการใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศ เพื่อสร้างความเท่าเทียมให้กับผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน^{๕)} แต่อย่างไรก็ตาม พบว่าการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลยังมีปัญหาและอุปสรรคซึ่งเป็นความท้าทายสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ทักษะการสืบค้นข้อมูล ทักษะการใช้เครื่องมือดิจิทัล ทักษะการสร้างนวัตกรรมดิจิทัล และทักษะการพัฒนาองค์กรดิจิทัล^{๖)}

^{๓)} ทินกร เผ่ากันทะ และกัลยารัตน์ เมธีวีรวงศ์, “แนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล”, วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (สพบท.), ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒ (ธันวาคม ๒๕๖๕) : ๓๗-๔๖.

^{๔)} ชินวัตร เจริญนิตย, ภาณุพงษ์ บุญรมย์ และสุวิมล โพธิ์กลิ่น, “สภาพและปัญหาทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต ๑”, วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, ปีที่ ๑๗ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๖๖) : ๑๐๓.

^{๕)} ทินกร เผ่ากันทะ และกัลยารัตน์ เมธีวีรวงศ์, “แนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล”, วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (สพบท.), ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒ (ธันวาคม ๒๕๖๕) : ๓๗-๔๖.

^{๖)} ชินวัตร เจริญนิตย, ภาณุพงษ์ บุญรมย์ และสุวิมล โพธิ์กลิ่น, “สภาพและปัญหาทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต ๑”, วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, ปีที่ ๑๗ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๖๖) : ๑๐๓.

จากการศึกษาสมรรถนะหลักที่จำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าการขับเคลื่อนสถานศึกษาไปสู่องค์กรดิจิทัลที่ยั่งยืนนั้น ไม่เพียงแต่ต้องอาศัยทักษะทางเทคโนโลยี แต่ต้องบูรณาการเข้ากับหลักไตรสิกขา เพื่อสร้างสมดุลทั้งด้านพฤติกรรม จิตใจ และปัญญา ดังนี้ ๑) ด้านอริสัจ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติงานที่โปร่งใส โดยการจัดทำระเบียบปฏิบัติและกติกากการประเมินนวัตกรรมที่ตรวจสอบได้ ยึดมั่นในหลักสัมมาวาจาและการสื่อสารข้อมูลที่ถูกต้องตามความเป็นจริงตามกรอบของกฎหมายและจรรยาบรรณวิชาชีพ รวมถึงการวางระบบบริหารจัดการงบประมาณและทรัพยากรเทคโนโลยีอย่างทั่วถึงเป็นธรรม โดยไม่เบียดบังเวลาส่วนตัวของบุคลากร เพื่อสร้างมาตรฐานความถูกต้องและความสุจริตให้เป็นวัฒนธรรมองค์กร ๒) ด้านอริจิต ผู้บริหารสถานศึกษาต้องพัฒนาจิตให้มีความวิริยะอุตสาหะ มีความตั้งมั่นและหนักแน่นต่อคำวิจารณ์หรือความล้มเหลวที่เกิดจากการทดลองใช้นวัตกรรมใหม่ๆ (Growth Mindset) มีจิตใจที่ซื่อตรงและมีสติรู้เท่าทันอคติในใจตนเอง (Unbiased) ไม่ด่วนตัดสินข้อมูลที่มากระทบอารมณ์บนสื่อสังคมออนไลน์ พร้อมทั้งมุ่งมั่นในการสร้างแรงบันดาลใจและให้กำลังใจบุคลากรในการเรียนรู้เทคโนโลยีด้วยความเข้าใจและเป็นกัลยาณมิตร เพื่อสร้างความสุขและความมั่นคงทางอารมณ์ในการทำงานร่วมกัน ๓) ด้านอริปัญญา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้ปัญญาในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ (Big Data) ตามหลักโยนิโสมนสิการ เพื่อแยกแยะเหตุปัจจัยของปัญหาและนำมาวางแผนกลยุทธ์เชิงรุก โดยนำหลักกาลามสูตรมาใช้ในการพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล และแยกแยะข้อเท็จจริงออกจากความคิดเห็น นอกจากนี้ ควรส่งเสริมกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในองค์กรเพื่อให้เกิด “ปัญญารวมหมู่” ในการเลือกใช้เทคโนโลยีที่ช่วยลดภาระงานและยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด”

จากการศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักไตรสิกขา พบว่า หลักไตรสิกขาเป็นเครื่องมือที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลได้อย่างครอบคลุม ประกอบด้วย (๑) หลักอริสัจ ได้แก่ แนวทางในการบริหารงานทั่วไป คือ กฎระเบียบที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน ความมีวินัยในการปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบ และการจัดระบบบริหารองค์กรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และแนวทางในการบริหารเงินงบประมาณ การบริหารงบประมาณในยุคดิจิทัลที่ประยุกต์ใช้หลักอริสัจจะช่วยให้การบริหารการเงินโดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์เป็นไปอย่างโปร่งใส เป็นระบบระเบียบขั้นต้นและสามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ (๒) หลักอริจิต ได้แก่ แนวทางการบริหารงานด้านบุคคล การฝึกอบรมจิตให้เกิดสมาธิและคุณธรรม สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารทรัพยากรบุคคลให้เกิดความมุ่งมั่นตั้งใจในงานที่รับผิดชอบ มีสมาธิในการ

” นิติ ญาณะ, ธีระภัทร ประสมสุข, เสกชัย ชมภูษ และชัชชินทร์ ชวนวัน, “สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดเชียงใหม่”, วารสารปัญญา, ปีที่ ๓๐ ฉบับที่ ๒ (สิงหาคม ๒๕๖๖) : ๓๗.

ปฏิบัติงาน มีคุณธรรมและจริยธรรมที่ดีของครูผู้สอน และส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ปฏิบัติงาน ในสถานศึกษา และ (๓) หลักอติปัญญา หรือการฝึกอบรมปัญญาให้เกิดความรู้แจ้ง นำมาประยุกต์ใช้ในการ พัฒนางองค์ความรู้และงานด้านวิชาการ โดยส่งเสริมให้บุคลากรเกิดความฉลาดทางอารมณ์ มีความเชี่ยวชาญ และริเริ่มสร้างสรรค์ในงานที่รับผิดชอบ สามารถพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีและ สื่อสารสนเทศที่หลากหลายและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก^๙

อย่างไรก็ตาม โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท กำลังเผชิญกับ ความท้าทายสำคัญในการเปลี่ยนผ่านสู่ยุคดิจิทัล ซึ่งส่งผลกระทบต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ในหลายมิติ กล่าวคือ ในด้านการบริหารจัดการ พบว่า ระบบและระเบียบวิธีปฏิบัติงานแบบเดิมอาจขาด ความคล่องตัว ไม่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดท่ามกลางเทคโนโลยีใหม่ ๆ ยังคงเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องการแนวทางปฏิบัติที่ ชัดเจนและโปร่งใสยิ่งขึ้น ในด้านการบริหารบุคคล พบว่า ครูและบุคลากรจำนวนไม่น้อยเกิดความกดดัน และความวิตกกังวลในการปรับตัว ส่งผลกระทบต่อขวัญ กำลังใจ และสมาธิในการปฏิบัติหน้าที่ ทำให้ การสร้างทีมที่เข้มแข็งและมีจิตมุ่งมั่นในการพัฒนานักเรียนเป็นไปได้ยาก และที่สำคัญในด้านวิชาการและ การพัฒนาหลักสูตร ยังคงมีช่องว่างของทักษะและความเข้าใจในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้กับ การเรียนการสอนอย่างสร้างสรรค์และเต็มศักยภาพ การพัฒนาจึงมักเป็นไปในลักษณะของการแก้ปัญหา เฉพาะหน้ามากกว่าการวางวิสัยทัศน์เชิงรุก^{๑๐} จึงมีความมุ่งมั่นในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาแบบ บูรณาการที่มีประสิทธิภาพและคุณภาพตามมาตรฐานโดยการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้ ผู้เรียนได้รับการศึกษาและการเรียนรู้ที่คุณภาพ คุณธรรม จริยธรรม สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของ วิถีโลกยุคใหม่^{๑๑}

จากความสำคัญดังกล่าวเพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท สามารถปฏิบัติบทบาทหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีสมรรถนะเพียงพอ สอดรับกับทิศทางการพัฒนา ขององค์กร การศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารในยุคดิจิทัล ตามหลักไตรสิกขา โรงเรียน ขยายโอกาสในอำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยมุ่งหวังให้ข้อมูลที่ได้รับสามารถ

^๙ พระพิทักษ์ จันทโร, พระฮอนด้า วาทสพโท, สัมฤทธิ์ กางเพ็ง และสำเร็จ ยุธชัย, “การบริหารสถานศึกษาในยุค ดิจิทัลตามหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น”, วารสารสถาบันวิจัยพัฒนธรรม, ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๖๖) : ๑๐๓.

^{๑๐} สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท เขต ๑, รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗, (ชัยนาท : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท เขต ๑, ๒๕๖๗), หน้า ๔๒.

^{๑๑} สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชัยนาท, แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดชัยนาท ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐, (ชัยนาท : สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชัยนาท, ๒๕๖๖), หน้า ๑๑.

ใช้เป็นแนวทางพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสภาพสมรรถนะผู้บริหารในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท
๒. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารในยุคดิจิทัลตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามหลักไตรสิกขาโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท ” ผู้ศึกษาดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ๒ ระยะ โดยดำเนินการ เป็นการศึกษาวิจัยแบบผสมวิธี ซึ่งผู้ศึกษาได้แบ่งการศึกษาออกเป็น ๒ ระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ ๑ การศึกษาสภาพสมรรถนะผู้บริหารในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท

๑. ประชากร

ประชากรในการศึกษาค้นคว้านี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสังกัดโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท จำนวน ๓ โรงเรียน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (p Purposive sampling) ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน ๖ คน และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา จำนวน ๕๔ คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน ๖๐ คน

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๑. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ชนิดแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี ๕ ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert)^{๑๑}

๒. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการหาคุณภาพเครื่องมือ โดยดำเนินการตามลำดับ ดังต่อไปนี้

๒.๑) แบบสอบถามสภาพสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท ผู้ศึกษาได้ดำเนินการจากการศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามหลักไตรสิกขา นำข้อมูลที่ได้

^{๑๑} ชูศรี วงศ์รัตน์, เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย, พิมพ์ครั้งที่ ๑๔, (กรุงเทพมหานคร : อมรการพิมพ์, ๒๕๖๒), หน้า ๕๔.

จากการศึกษาค้นคว้าระดับสมรรถนะของผู้บริหารยุคดิจิทัลตามหลักไตรสิกขาเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม โดยให้ครอบคลุมเนื้อหาครอบคลุมความคิดทางการวิจัย นำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมขึ้นมาสร้างแบบสอบถาม เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของปริมาณข้อคำถาม ความชัดเจนของภาษา และรูปแบบของแบบสอบถามแล้วนำมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

๒.๒) ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้ว พร้อมทั้งกรอบแนวคิดและนิยามเชิงปฏิบัติการ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๓ ท่าน โดยหาค่าความสอดคล้องดัชนีระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item Objective Congruence Index = IOC) สำหรับพิจารณาเนื้อหาและภาษาของข้อคำถามที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เท่ากับ ๐.๖๗ - ๑.๐๐ จากผลและการประเมินของผู้เชี่ยวชาญของข้อคำถาม จำนวน ๔๐ ข้อ ได้ค่าความสอดคล้องดัชนีระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ เท่ากับ ๑.๐๐ ทุกข้อ

๓. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมและปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ Try out กับ ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรที่ไม่ใช่กลุ่มประชากร จำนวน ๓๐ คน ที่โรงเรียนบ้านหนองยาง อำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท โรงเรียนบ้านกะบกเตี้ย อำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท โรงเรียนบ้านวังค้อไผ่ (สงฆ์ประชาชนูทิศ) อำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability)

๔. นำแบบสอบถามหาความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของ ครอนบาค (Cronbach)^{๑๒} ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๙๗

๕. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการวิจัย

๓. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อได้แบบสอบถามที่มีความเชื่อมั่นในเกณฑ์ที่เหมาะสมแล้ว สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยได้ ผู้ศึกษาดำเนินการ ได้แก่

๑. ผู้ศึกษาดำเนินการยื่นคำร้องขอรับหนังสือจาก มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท ในการแจกแบบสอบถามเพื่อทดลองเครื่องมือวิจัย

๒. ผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่ผ่านการหาคุณภาพแล้วจำนวนเท่ากับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา พร้อมด้วยหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเข้าเก็บข้อมูลกับกลุ่มประชากร

^{๑๒} Cronbach, Lee J., *Essentials of psychological testing*, (New York: Harper & Row, 1971), p. 160.

๔. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามผู้วิจัยมีขั้นตอนการดำเนินงานโดยผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของแบบสอบถามแต่ละฉบับ หากพบว่า มีความถูกต้อง ทุกฉบับแล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลลงรหัส และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล ตามจุดมุ่งหมายที่ผู้ศึกษาตั้งไว้ ดังนี้

๑. วิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ ๑ ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามด้วย ค่าความถี่ (Frequencies) และค่าร้อยละ (Percentage)

๒. วิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับระดับสมรรถนะของผู้บริหารยุคดิจิทัล โรงเรียนขยายโอกาส ด้วยวิธีการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

๓. วิเคราะห์และสรุปผลแบบสอบถามของดัดแปลงสมรรถนะของผู้บริหารยุคดิจิทัล โรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท

๕. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่

๑. สถิติที่ใช้หาค่าคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่

๑.๑) ใช้ IOC หาค่าดัชนีความสอดคล้องตามแนวคิดของโรวินสกีและแฮมเบลตันใช้สูตรนี้เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา^{๑๓}

๑.๒) สูตรหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบาค (α - Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

๒. สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

๒.๑) ค่าเฉลี่ย (μ)

๒.๒) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ระยะที่ ๒ การเสนอแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารในยุคดิจิทัลตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท

๑. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้บริหาร สถานศึกษา จำนวน ๓ คน, กลุ่มครู ,จำนวน ๓ คน, กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านหลักพุทธธรรม จำนวน ๓ รูป รวม ๙ รูป/คน

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมี แบบสอบถามด้วยตนเอง แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

^{๑๓} อนุวัติ คุณแก้ว, “การพัฒนาตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการจัดการศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษาเพื่อการเป็นสมาชิกของประชาคมอาเซียน”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (คณะครุศาสตร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๕๖), หน้า ๑๕๗.

๓. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยวิธีการ
 - ๑) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ
 - ๒) นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย
 - ๓) วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย

สรุปผลการวิจัย

๑. ผลการวิเคราะห์สภาพสมรรถนะผู้บริหารในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

โรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะผู้บริหารในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้สภาพสมรรถนะผู้บริหารในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านสมรรถนะด้านการสื่อสารและสร้างเครือข่ายดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านสมรรถนะด้านจรรยาบรรณและความปลอดภัยในการใช้ดิจิทัล ด้านสมรรถนะด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล ด้านสมรรถนะด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ด้านสมรรถนะด้านการรู้ดิจิทัลอย่างมีวิจารณญาณ และ ด้านสมรรถนะด้านการพัฒนาสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเป็นองค์กรดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เมื่อพิจารณารายด้านผลปรากฏดังต่อไปนี้

๑) ด้านสมรรถนะด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาวิเคราะห์ปัญหาในการบริหารงานเพื่อหาแนวทางแก้ไขด้วยนวัตกรรมดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาออกแบบกระบวนการทำงานใหม่ ๆ โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และผู้บริหารสถานศึกษาประเมินผลและปรับปรุงนวัตกรรมดิจิทัลที่นำมาใช้ในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

๒) ด้านสมรรถนะด้านการสื่อสารและสร้างเครือข่ายดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาแบ่งปันข้อมูลและทรัพยากรการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์ผ่านช่องทางดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ออนไลน์ (Online Learning Community) ภายในสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาสื่อสารนโยบายและข่าวสารของสถานศึกษาไปยังผู้ปกครองและชุมชนผ่านช่องทางดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

๓) ด้านสมรรถนะด้านการรู้ดิจิทัลอย่างมีวิจารณญาณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาพิจารณาถึงผลกระทบก่อนการส่งต่อหรือแบ่งปันข้อมูลในสื่อสังคมออนไลน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถเข้าถึงและสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลดิจิทัลที่หลากหลาย และผู้บริหารสถานศึกษาสามารถวิเคราะห์และแยกแยะข้อเท็จจริงออกจากความคิดเห็นในสื่อดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

๔) ด้านสมรรถนะด้านการพัฒนาการศึกษาให้เอื้อต่อการเป็นองค์กรดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาประเมินผลและปรับปรุงแผนการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีที่เพียงพอและทันสมัย และผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูมีการพัฒนาด้านเทคโนโลยีดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

๕) ด้านสมรรถนะด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถใช้โปรแกรมสำนักงานพื้นฐานได้อย่างคล่องแคล่ว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถบริหารจัดการเว็บไซต์หรือสื่อสังคมออนไลน์ของสถานศึกษาเพื่อการประชาสัมพันธ์ได้ และผู้บริหารสถานศึกษานำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการตัดสินใจและบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

๖) ด้านสมรรถนะด้านจรรยาบรรณและความปลอดภัยในการใช้ดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างและรักษาอัตลักษณ์ดิจิทัล (Digital Identity) ของตนเองในเชิงบวก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีความเข้าใจและสามารถป้องกันตนเองจากภัยคุกคามทางไซเบอร์ได้ และผู้บริหารสถานศึกษาไม่คัดลอกหรือนำผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนโดยไม่ได้รับอนุญาต มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

๒. ผลการศึกษาแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารในยุคดิจิทัลตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท ผลการวิจัยพบว่า (๑) สมรรถนะด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล หลักอริสดี ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดทำระเบียบปฏิบัติและกติกากการประเมินนวัตกรรมที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีความซื่อสัตย์ต่อข้อมูลผลการดำเนินงานโดยไม่บิดเบือนข้อเท็จจริงเพื่อประโยชน์ส่วนตน หลักอริจิต ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความวิริยะอุตสาหะในการติดตามผลนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง มีความมุ่งมั่นในการยอมรับความล้มเหลวเพื่อนำมาปรับปรุงใหม่ด้วยความอดทนและเป็นกัลยาณมิตรต่อบุคลากร และ หลักอธิปัญญา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการนำข้อมูลเชิงสถิติและผลการใช้นวัตกรรมมาวิเคราะห์แยกแยะเหตุปัจจัยของปัญหาตามหลักโยนิโสมนสิการเพื่อสังเคราะห์เป็นแนวทางพัฒนาต่อยอดนวัตกรรมให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาต่อไป (๒) สมรรถนะด้านการสื่อสารและสร้างเครือข่ายดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ หลักอริสดี ผู้บริหารสถานศึกษาควรยึดหลักสัมมาวาจาในการสื่อสารข้อมูลที่ถูกต้องตามความเป็นจริง และเคร่งครัดในการรักษาความลับและข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียนตามกฎหมายเพื่อสร้างมาตรฐานความถูกต้องในโลกดิจิทัล หลักอริจิต ผู้บริหารสถานศึกษาควรเอาใจใส่ต่อการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ปกครองและชุมชนอย่างตั้งมั่น มีความหนักแน่นต่อคำวิจารณ์ และมุ่งมั่นในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือผ่านช่องทางดิจิทัลอย่างสม่ำเสมอ

และ หลักอภิปัญญา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการนำข้อมูลการเข้าถึงสื่อมาวิเคราะห์เพื่อพัฒนาเทคนิคการสื่อสารเชิงรุกและการเล่าเรื่องที่น่าสนใจ เพื่อให้การสื่อสารนโยบายเข้าถึงใจและสร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (๓) สมรรถนะด้านการรู้ดิจิทัลอย่างมีวิจารณญาณ หลักอภิศีล ผู้บริหารสถานศึกษาควรสำรวจระว่างในการรับและส่งต่อข้อมูลเพื่อไม่ให้เป็นต้นตอของข่าวลวง และรักษาจรรยาบรรณในการใช้สื่อสังคมออนไลน์โดยแยกแยะเรื่องส่วนตัวออกจากหน้าที่การงานอย่างชัดเจน หลักอภิจิต ผู้บริหารสถานศึกษาควรฝึกจิตให้มีสติรู้เท่าทันอคติในใจตนเอง ไม่ด่วนตัดสินข้อมูลที่มากระทบอารมณ์ และมีความขยันในการกลั่นกรองข้อมูลก่อนการตัดสินใจบริหารงาน และ หลักอภิปัญญา ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำหลักกาลามสูตรมาใช้ในการพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล และใช้เครื่องมือดิจิทัลตรวจสอบข้อเท็จจริงเพื่อแยกแยะข้อมูลที่เป็นสาระออกจากความคิดเห็นส่วนบุคคลได้อย่างถูกต้อง (๔) สมรรถนะด้านการพัฒนาสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเป็นองค์กรดิจิทัล หลักอภิศีล ผู้บริหารสถานศึกษาควรวางระบบการบริหารจัดการงบประมาณและทรัพยากรด้านเทคโนโลยีอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม รวมถึงจัดสรรเวลาการพัฒนาครูที่ถูกต้องตามระเบียบโดยไม่เบียดบังเวลาส่วนตัวของบุคลากร หลักอภิจิต ผู้บริหารสถานศึกษาควรเอาใจใส่ในการสร้างแรงบันดาลใจและพลังใจให้ครูกล้าเรียนรู้สิ่งใหม่ มีความยืดหยุ่นและพร้อมสนับสนุนการทำงานของครูด้วยความเข้าใจเพื่อสร้างความสุขในการทำงาน และ หลักอภิปัญญา ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และจัดการความรู้ภายในองค์กร เพื่อให้เกิดการใช้ปัญญารวมหมู่ในการเลือกใช้เทคโนโลยีที่ช่วยลดภาระงานและยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาได้อย่างยั่งยืน (๕) สมรรถนะด้านจริยธรรมและความรับผิดชอบในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล หลักอภิศีล ผู้บริหารสถานศึกษาควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในความสุจริต เคารพทรัพย์สินทางปัญญา และไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่นผ่านสื่อสาธารณะเพื่อผลประโยชน์หรือชื่อเสียงส่วนตัว หลักอภิจิต ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีจิตใจที่ซื่อตรงและมีความละเอียดรอบคอบต่อบาปดิจิทัล มีความปรารถนาดีในการใช้โซเชียลมีเดียเพื่อการชื่นชมและให้กำลังใจบุคลากรเป็นสำคัญ และ หลักอภิปัญญา ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้ปัญญาพิจารณาถึงผลกระทบในระยะยาวและร่องรอยดิจิทัลก่อนการกระทำใด ๆ บนโลกออนไลน์ เพื่อสร้างธรรมณูดิจิทัลที่ดีให้เป็นวัฒนธรรมองค์กรที่มีมาตรฐานจริยธรรมสูง (๖) สมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารจัดการ หลักอภิศีล ผู้บริหารสถานศึกษาควรยึดมั่นในความเที่ยงตรงของข้อมูลสารสนเทศ มีความโปร่งใสในการรายงานผล และจัดการฐานข้อมูลของสถานศึกษาให้ถูกต้องตามหลักธรรมาภิบาลและการรักษาความลับ หลักอภิจิต ผู้บริหารสถานศึกษาควรเอาใจใส่ในการพัฒนาทักษะการใช้ระบบบริหารจัดการออนไลน์อย่างสม่ำเสมอ และมีจิตที่เป็นกลางปราศจากอคติในการพิจารณาข้อมูลเพื่อการตัดสินใจเชิงบริหารที่แม่นยำ และ หลักอภิปัญญา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการนำข้อมูลขนาดใหญ่และผลการดำเนินงานมาวิเคราะห์วิจัยเชิงบริหาร เพื่อส่งเสริมการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์และการวางแผนพัฒนาสถานศึกษาเชิงรุกที่ขับเคลื่อนด้วยสารสนเทศต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาเรื่องการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล ตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท สามารถนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

๑. ศึกษาสภาพสมรรถนะผู้บริหารในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท

ผลการศึกษาสภาพสมรรถนะผู้บริหารในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอเนินขามมีความตระหนักและมองเห็นความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคดิจิทัลที่ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา โดยเฉพาะสถานศึกษาที่เป็นโรงเรียนขยายโอกาสซึ่งต้องดูแลนักเรียนในพื้นที่ที่ต้องการโอกาสทางการเรียนรู้ที่เท่าเทียม ผู้บริหารจึงมุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลเพื่อนำมาใช้ในการวางแผนสถานศึกษาอย่างมีทิศทาง มีความสามารถในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อกำหนดเป้าหมายที่สอดคล้องกับความคาดหวังของผู้เรียนและชุมชนบนพื้นฐานของพันธกิจและบริบทของสถานศึกษาอย่างรอบคอบ มีการจัดลำดับความสำคัญของเป้าหมายและใช้หลักการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายในการขับเคลื่อนการพัฒนาสถานศึกษา นำไปสู่การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์พิทักษ์ นามนิตย์ และชยาگانต์ เรืองสุวรรณ^{๑๔} ที่ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัชฌมศึกษาอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของสมรรถนะหลักผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ทั้งภาพรวมและรายด้าน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระพิทักษ์ จันทโร และคณะ^{๑๕} ที่ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่าสภาพการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน ได้แก่

๑) ด้านสมรรถนะด้านการสื่อสารและสร้างเครือข่ายดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบริบทของโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอเนินขาม

^{๑๔} พงษ์พิทักษ์ นามนิตย์ และชยาگانต์ เรืองสุวรรณ, “แนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษาอุดรธานี”, วารสารสารสนเทศ, ปีที่ ๒๐ ฉบับที่ ๑ (ธันวาคม ๒๕๖๔) : ๕๓-๖๔.

^{๑๕} พระพิทักษ์ จันทโร และคณะ, “การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษา จังหวัดขอนแก่น”, วารสารสถาบันวิจัยพัฒนธรรม, ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม ๒๕๖๖) : ๙๙-๑๑๒.

ที่ต้องอาศัยการประสานงานกับผู้ปกครองและชุมชนในพื้นที่ทางไกลเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการจัดการศึกษา ผู้บริหารจึงให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับการใช้ช่องทางดิจิทัลที่เข้าถึงง่ายและรวดเร็ว เช่น แอปพลิเคชัน Line และ Facebook ในการส่งต่อข้อมูลข่าวสารและนโยบาย ซึ่งเป็นการลดอุปสรรคด้านระยะทางและเวลา การที่ผู้บริหารสามารถสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ออนไลน์ (PLC) ภายในสถานศึกษาได้นั้น สะท้อนถึงการนำหลัก “อริยจิต” มาใช้ในการเอาใจใส่บุคลากรและการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีผ่านโลกดิจิทัล ทำให้เกิดการแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ที่เอื้อประโยชน์ต่อครูและนักเรียนอย่างสูงสุด การสื่อสารเชิงรุกนี้ยังแสดงถึงภาวะผู้นำที่ทันสมัยซึ่งเน้นการมีส่วนร่วมและความโปร่งใสในการดำเนินงาน นำไปสู่ความเชื่อมั่นศรัทธาจากชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในวงกว้าง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สันติ คำสอน, พระครูภัทรธรรมคุณ, และ ณัชชา อมราภรณ์^{๑๖} ที่ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามหลักไตรสิกขาของสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสวนเพชรรัตน์ที่ปัทม์เฉลิมพระเกียรติ จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งภาพรวมและรายด้าน โดยได้เสนอแนวทางการสื่อสารผ่านนวัตกรรมดิจิทัลเพื่อสร้างความเข้าใจและระดมความร่วมมือจากทุกภาคส่วน

๒) ด้านสมรรถนะด้านจรรยาบรรณและความปลอดภัยในการใช้ดิจิทัล ผลการวิจัยพบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักถึงความเสี่ยงและภัยคุกคามทางไซเบอร์ที่มีความรุนแรงมากขึ้นในปัจจุบัน การสร้างและรักษาอัตลักษณ์ดิจิทัล (Digital Identity) ในเชิงบวกถือเป็นความรับผิดชอบพื้นฐานที่ผู้บริหารต้องปฏิบัติเพื่อเป็นแบบอย่างแก่ครูและนักเรียน โดยเฉพาะความสามารถในการป้องกันตนเองจากภัยคุกคามและจริยธรรมในการไม่ละเมิดลิขสิทธิ์ทางปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับหลัก “อริยศีล” ในการสำรวมระวังทางกายและวาจาบนโลกออนไลน์ การที่ผู้บริหารเน้นความสุจริตดิจิทัลช่วยสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่มีคุณธรรมและสร้างความปลอดภัยในการใช้สื่อสารสนเทศของสถานศึกษาอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาศิริพงศ์ จันทปาโมชโช, ปลัดกิตติ ยุตติโร, และ ภัฏฐวัชร สุขเสน^{๑๗} ที่ได้ศึกษาเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนลำปลายมาศ ตำบลลำปลายมาศ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่า การฝึกฝนตามหลักไตรสิกขาโดยเริ่มจากศีลจะช่วยพัฒนาพฤติกรรมมนุษย์ให้ถูกต้องดีงามตามระเบียบวินัยและจริยธรรมที่เหมาะสม

^{๑๖} สันติ คำสอน และคณะ, “แนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามหลักไตรสิกขาของสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสวนเพชรรัตน์ที่ปัทม์เฉลิมพระเกียรติ จังหวัดปทุมธานี”, วารสารบวรสหการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์, ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม ๒๕๖๗) : ๓๕๗-๓๖๙.

^{๑๗} พระมหาศิริพงศ์ จันทปาโมชโช และคณะ, “การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์”, วารสารวันมู่งามแห่งพุทธศาสตร์ปริทรรศน์, ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๑ (มกราคม ๒๕๖๓) : ๑-๑๔.

๓) ด้านสมรรถนะด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล ผลการวิจัยพบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสถานศึกษาต้องเผชิญกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารจึงต้องนำหลัก “ปัญญา” หรือ “อธิปัญญา” มาใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาการบริหารจัดการเพื่อหาทางออกด้วยนวัตกรรมดิจิทัล การออกแบบกระบวนการทำงานใหม่ๆ ที่นำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยลดขั้นตอนที่ซับซ้อนสะท้อนถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการเป็นผู้นำเชิงนวัตกรรม แม้ในประเด็นการประเมินและปรับปรุงนวัตกรรม อย่างสม่ำเสมอจะมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในด้านนี้ แต่ในภาพรวมยังแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารมีความพยายาม ในการนำเครื่องมือดิจิทัลมาพัฒนาคุณภาพงานบริหารวิชาการและงานบริหารทั่วไปให้เกิดประสิทธิภาพ สูงสุดตามบริบทของพื้นที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระพิทักษ์ จันทโร, พระฮอนด้า วาตสโท, สัมฤทธิ์ กางเพ็ง, และ สำเร็จ ยุธชัย^{๑๔} ที่ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษา พบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลอยู่ในระดับมาก และควรส่งเสริมหลักอธิปัญญาเพื่อให้ ผู้บริหารมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ในการบริหารจัดการอย่างมีทิศทาง

๔) ด้านสมรรถนะด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ผลการวิจัยพบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะความจำเป็นในการบริหารงานสถานศึกษาปัจจุบันที่ต้องอ้างอิงระบบสารสนเทศ เป็นหลัก ผู้บริหารจึงได้รับการพัฒนาทักษะการใช้โปรแกรมสำนักงานพื้นฐานและการจัดการสื่อสังคม ออนไลน์อย่างต่อเนื่อง ความสามารถในการนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการตัดสินใจและบริหารจัดการ เว็บไซต์หรือเพจโรงเรียนเพื่อการประชาสัมพันธ์ได้อย่างคล่องแคล่ว สะท้อนถึงการพัฒนาตนเอง อย่างสม่ำเสมอตามหลัก “วิริยะ” ทำให้การปฏิบัติหน้าที่เกิดความแม่นยำและเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน ทางการศึกษาของสถานศึกษาขยายโอกาสให้มีความโดดเด่นทัดเทียมกับโรงเรียนขนาดใหญ่ สอดคล้อง กับงานวิจัยของ พงษ์พิทักษ์ นามนิตย์, และชยาگانต์ เรืองสุวรรณ^{๑๕} ที่ได้ศึกษาเรื่อง แนวทาง การพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบันของสมรรถนะหลักผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวม และรายด้าน โดยการพัฒนาตนเองเป็นสมรรถนะหลักที่สำคัญยิ่งในยุคดิจิทัล

^{๑๔} พระพิทักษ์ จันทโร และคณะ, “การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น”, วารสารสถาบันวิจัยพินิตธรรม, ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม ๒๕๖๖) : ๙๙-๑๑๒.

^{๑๕} พงษ์พิทักษ์ นามนิตย์ และชยาگانต์ เรืองสุวรรณ, “แนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถาน ศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี”, วารสารสารสนเทศ, ปีที่ ๒๐ ฉบับที่ ๑ (ธันวาคม ๒๕๖๔) : ๕๓-๖๔.

๕) ด้านสมรรถนะด้านการรู้ดิจิทัลอย่างมีวิจารณญาณ ผลการวิจัยพบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะในยุคที่มีการกระจายของข้อมูลข่าวสารจำนวนมาก (Big Data) ผู้บริหารต้องทำหน้าที่ เป็นผู้กลั่นกรองข้อมูลก่อนนำมาสื่อสารต่อบุคลากร ความสามารถในการพิจารณาผลกระทบก่อนการ แบ่งปันข้อมูลและแยกแยะข้อเท็จจริงออกจากความคิดเห็น ถือเป็นการนำหลัก “โยนิโสมนสิการ” หรือ การคิดวิเคราะห์อย่างมีสติและปัญญา มาใช้ในการบริหารจัดการข้อมูล เพื่อป้องกันการเกิดความขัดแย้ง หรือความเข้าใจผิดภายในองค์กร การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลจึงเป็นเกราะกำจัดการตัดสินใจและสร้างมาตรฐาน การรับรู้ที่ถูกต้องภายในสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาศิริพงศ์ จันทปาโมช และคณะ^{๒๐} ที่ได้ศึกษาเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาตามหลักไตรสิกขาจะช่วยพัฒนาปัญญา ให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และเข้าถึงความจริงของข้อมูลข่าวสารได้อย่างถูกต้องแม่นยำ

๖) ด้านสมรรถนะด้านการพัฒนาสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเป็นองค์กรดิจิทัล ผลการวิจัยพบว่า มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด แม้จะอยู่ในระดับมากก็ตาม ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากข้อจำกัดทางกายภาพของโรงเรียน ขยายโอกาสที่ตั้งอยู่ในพื้นที่งบประมาณด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีอาจยังได้รับไม่เพียงพอหรือ ลำบาก การจะสนับสนุนให้ครูพัฒนาทักษะดิจิทัลอย่างต่อเนื่องยังทำได้ยากเนื่องจากภาระงานสอนที่หนัก และการขาดบุคลากรเฉพาะทางด้าน ICT ผู้บริหารจึงประเมินว่าแม้ตนเองจะมีความพยายามในการวางแผน และปรับปรุงระบบ แต่ปัจจัยภายนอกด้านงบประมาณและทรัพยากรบุคคลยังเป็นอุปสรรคสำคัญในการ ขับเคลื่อนสู่องค์กรดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฬาลักษณ์ สุวรรณพานิช, และ จุลดิศ คัญทัพ^{๒๑} ที่ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นบุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่า สภาพจริงอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความต้องการจำเป็นสูงสุดในด้านความเข้าใจทักษะความรู้ของบุคลากรภายในองค์กร และการสร้าง วัฒนธรรมการเรียนรู้แบบดิจิทัล

๒. แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารในยุคดิจิทัลตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท พบว่า

จากการศึกษาแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารในยุคดิจิทัลตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท ผู้วิจัยขออภิปรายผลแยกตามรายด้านได้แก่

^{๒๐} พระมหาศิริพงศ์ จันทปาโมช และคณะ, “การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์”, วารสารวณิฆ้องแหวกพุทธศาสตร์ปริทรรศน์, ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๑ (มกราคม ๒๕๖๓) : ๑-๑๔.

^{๒๑} จุฬาลักษณ์ สุวรรณพานิช และ จุลดิศ คัญทัพ, “แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นบุรีรัมย์”, วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ, ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑๑ (พฤษภาคม ๒๕๖๗) : ๒๙.

๑) สมรรถนะด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล พบประเด็นที่ควรพัฒนาเร่งด่วนคือ การประเมินผลและปรับปรุงนวัตกรรมอย่างสม่ำเสมอ แนวทางการพัฒนาจึงเน้นการใช้ อธิศีล เพื่อสร้าง กติกาการประเมินที่โปร่งใสและซื่อสัตย์ต่อข้อมูล ไม่บิดเบือนข้อเท็จจริงเพียงเพื่อให้ผ่านเกณฑ์ ซึ่งจะช่วย แก้ปัญหาการประเมินที่ขาดความต่อเนื่อง เมื่อผสานกับ อธิจิต ที่มีความวิริยะอุตสาหะในการติดตามผล และกล้าที่จะยอมรับความล้มเหลวของนวัตกรรมบางประการเพื่อเริ่มใหม่ จะส่งผลให้เกิด อธิปัญญา ในการใช้หลักโยนิโสมนสิการวิเคราะห์แยกแยะเหตุปัจจัยที่แท้จริงจากข้อมูลสถิติ เพื่อสังเคราะห์เป็น แนวทางปรับปรุงนวัตกรรมให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่ผู้เรียนในบริบทเนินขาม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ พระพิทักษ์ จนทโร, พระฮอนด้า วาทสโท, สัมฤทธิ์ กางเพ็ง, และ สำเร็จ ยุธชัย^{๒๒} ที่ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า การบริหารตามหลักอภิปญญาจะช่วยให้ ผู้บริหารมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และสามารถนำความรู้ใหม่ๆ มาใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาได้อย่างมี ประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับ สมิธ และวอล์กเกอร์ (Smith and Walker) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำ เชิงนวัตกรรมและการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลในโรงเรียนขยายโอกาสในประเทศอังกฤษ ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาที่มีผู้บริหารใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมและยอมรับความเสี่ยงจากการทดลองใช้นวัตกรรม ใหม่ๆ (Growth Mindset) จะสามารถเปลี่ยนผ่านสู่รูปแบบการเรียนรู้แบบไฮบริดได้รวดเร็วกว่าโรงเรียน ที่บริหารแบบรวมศูนย์^{๒๓}

๒) สมรรถนะด้านการสื่อสารและสร้างเครือข่ายดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ พบประเด็นที่มีค่าเฉลี่ย ต่ำสุดคือ การสื่อสารนโยบายและข่าวสารไปยังผู้ปกครองและชุมชน แนวทางการพัฒนาจึงต้องใช้ อธิศีล ผ่านหลักสัมมาวาจา สื่อสารข้อมูลที่จริงและถูกกาลเทศะ โดยมี อธิจิต ที่หนักแน่นต่อคำวิจารณ์ออนไลน์ และมีพรหมวิหารธรรมต่อผู้ปกครองที่อาจเข้าใจคลาดเคลื่อน ความสงบของจิตนี้จะนำไปสู่ อธิปัญญา ในการเลือกแพลตฟอร์มที่ชุมชนเข้าถึงง่าย เช่น Line Facebook และใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) หรืออินโฟกราฟิกเพื่อแปลงนโยบายที่ซับซ้อนให้เข้าใจง่าย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สันติ คำสอน, พระครูภัทรธรรมคุณ, และ ณัชชา อมราภรณ์^{๒๔} ที่ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุค

^{๒๒} พระพิทักษ์ จนทโร, พระฮอนด้า วาทสโท, สัมฤทธิ์ กางเพ็ง, และ สำเร็จ ยุธชัย, “การบริหารสถานศึกษา ในยุคดิจิทัลตามหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น”, วารสารสถาบันวิจัยพินิตธรรม, ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม ๒๕๖๖) : ๙๙-๑๑๒.

^{๒๓} Smith, J., and Walker, K., “Innovative Leadership and Digital Transformation in Opportunity Schools in the UK”, *Educational Leadership Review*, Vol. 21, No. 3 (March 2022) : 89.

^{๒๔} สันติ คำสอน, พระครูภัทรธรรมคุณ, และ ณัชชา อมราภรณ์, “แนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามหลักไตรสิกขาของสถานศึกษาในกลุ่มสภวิทยาเขตสวนเทพรัตน์ที่ปัทมเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดปทุมธานี”, วารสาร บวรสหการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์, ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม ๒๕๖๗) : ๓๕๗-๓๖๙.

ดิจิทัลตามหลักไตรสิกขาของสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสวนเทพรัตน์ที่ปัทม์เฉลิมพระเกียรติ จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า สภาพการบริหารอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะการนำนวัตกรรมดิจิทัลมาสื่อสารและประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วน และสอดคล้องกับ เฉิน และหวัง (Chen and Wang) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในมณฑลกว่างตุง : การศึกษาด้านนี้ ความต้องการจำเป็น ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะที่ผู้บริหารต้องการพัฒนามากที่สุดคือการนำข้อมูลขนาดใหญ่มาวิเคราะห์เพื่อตัดสินใจ และการใช้สื่อดิจิทัลเพื่อการสื่อสารเชิงรุกกับชุมชน^{๒๕}

๓) สมรรถนะด้านการรู้ดิจิทัลอย่างมีวิจารณญาณ พบประเด็นที่ควรพัฒนา คือ ความสามารถในการวิเคราะห์แยกแยะข้อเท็จจริงออกจากความคิดเห็น แนวทางการพัฒนาเน้นที่ อธิศีล ในการสำรวมระวังการรับ-ส่งข้อมูล และการแยกเรื่องส่วนตัวออกจากงาน ควบคู่กับ อธิจิต ที่รู้เท่าทัน “อคติ” ในใจตนเอง ไม่ด่วนตัดสินข้อมูลที่มากกระทบอารมณ์ (Digital Pause) ซึ่งจะช่วยให้เกิดความเชี่ยวชาญใน อธิปัญญา ตามหลักกาลามสูตรและการใช้เครื่องมือ Fact-checking เพื่อพิสูจน์ที่มาของข้อมูลก่อนตัดสินใจบริหารงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาศิริพงศ์ จันทปาโมชโช, ปลัดกิตติ ยุตติธโร, และ ภัฏขวัชร สุขเสน^{๒๖} ที่ได้ศึกษาเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่า การฝึกฝนตามหลักไตรสิกขาช่วยพัฒนาปัญญาให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และเข้าถึงความจริงของข้อมูลข่าวสารได้อย่างถูกต้อง และสอดคล้องกับ อัล-คาห์ทานี (Al-Qahtani) ที่ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ของผู้บริหารในประเทศซาอุดีอาระเบีย ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะ “ความยืดหยุ่นทางดิจิทัล” (Digital Resilience) เป็นทักษะวิชาชีพใหม่ที่จำเป็นอย่างยิ่ง โดยผู้บริหารต้องสามารถแยกแยะระหว่างเวลาปฏิบัติงานและเวลาส่วนตัวอย่างชัดเจนเพื่อป้องกันภาวะหมดไฟในการทำงาน^{๒๗}

^{๒๕} Chen, Y., and Wang, X., “Developing Digital Competencies of School Administrators in Guangdong : A Needs Assessment Study”, **Asian Education Journal**, Vol. 7, No. 4 (December 2023) : 201–215.

^{๒๖} พระมหาศิริพงศ์ จันทปาโมชโช, ปลัดกิตติ ยุตติธโร, และ ภัฏขวัชร สุขเสน, “การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนลำปลายมาศ ตำบลลำปลายมาศ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์”, **วารสารนวมทองแพทยศาสตร์ปริทรรศน์**, ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๑ (มกราคม ๒๕๖๓) : ๑–๑๔.

^{๒๗} Al-Qahtani, M., “Educational Management in the New Normal : Challenges for Saudi School Leaders”, **Global Education Studies**, Vol. 12, No. 2 (May 2023) : 55–70.

๔) สมรรถนะด้านการพัฒนาสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเป็นองค์กรดิจิทัล พบประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การสนับสนุนให้ครูมีการพัฒนาด้านเทคโนโลยีดิจิทัล แนวทางการพัฒนาจึงใช้วิธี อธิศีล ผ่านการวางระบบ ID Plan และจัดสรรงบประมาณ/เวลาที่เป็นธรรม ไม่เบียดบังเวลาส่วนตัวของครู โดยผู้บริหารต้องใช้ อธิจิต ในฐานะกัลยาณมิตรที่สร้างแรงบันดาลใจและให้กำลังใจเมื่อครูทำผิดพลาด บรรยายภาสที่ผ่านคลายจะนำไปสู่ อธิปัญญา ในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) เพื่อแลกเปลี่ยนเทคนิคการสอนและการจัดการความรู้ (KM) อย่างเป็นระบบเพื่อให้ฐานความรู้ดิจิทัลคงอยู่ในองค์กรอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฬาลักษณ์ สุวรรณพานิช และ จุลติศ คัญทัพ^{๒๘} ที่ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า ความต้องการจำเป็นสูงสุดคือด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบโลกยุคดิจิทัลและความเข้าใจในบุคลากร และสอดคล้องกับ และสอดคล้องกับ ปาปาโดปูลอส และคณะ (Papadopoulos, et al.,) ที่ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาครูสู่การเป็นผู้นำดิจิทัลในระดับห้องเรียนประเทศกรีซ ผลการวิจัยพบว่า การที่ผู้บริหารทำตัวเป็นแบบอย่าง (Role Model) ในการใช้เทคโนโลยี และสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ออนไลน์ ช่วยให้ผู้มีการแลกเปลี่ยนความรู้และกล้าทดลองใช้เครื่องมือใหม่ ๆ มากขึ้น^{๒๙}

๕) สมรรถนะด้านจริยธรรมและความรับผิดชอบในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล พบประเด็นที่ควรพัฒนา คือ การไม่คัดลอกหรือนำผลงานผู้อื่นมาเป็นของตน แนวทางการพัฒนาจึงเน้น อธิศีล ในการเป็นแบบอย่างด้านความสุจริตและเคารพลิขสิทธิ์ (อหิณาทานดิจิทัล) โดยมี อธิจิต ที่มีหัวใจดับปะ ละอายเกรงกลัวต่อบาปดิจิทัล ไม่ใช่เทคโนโลยีเพื่อประโยชน์ส่วนตน ความซื่อตรงนี้จะนำไปสู่ อธิปัญญา ที่ตระหนักถึงร่องรอยดิจิทัล (Digital Footprint) และการสร้าง “ธรรมณูญดิจิทัล” ของสถานศึกษาเพื่อกำกับดูแลตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์พิทักษ์ นามนิตย และชยาگانต์ เรืองสุวรรณ^{๓๐} ที่ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ที่เน้นย้ำเรื่องความสำคัญของการมุ่งผลสัมฤทธิ์และการพัฒนาตนเองตามมาตรฐานจริยธรรม และสอดคล้องกับ การ์เซีย และเมนโดซา (Garcia and Mendoza) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะการบริหาร

^{๒๘} จุฬาลักษณ์ สุวรรณพานิช, และ จุลติศ คัญทัพ, “แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี”, วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ, ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑๑ (พฤษภาคม ๒๕๖๗) : ๒๙.

^{๒๙} Papadopoulos, A., et al., “Developing Teachers as Digital Leaders : A Peer-Support Model in Greece”, *European Journal of Pedagogy*, Vol. 5, No. 1 (January 2024) : 77-92.

^{๓๐} พงษ์พิทักษ์ นามนิตย, และ ชยาگانต์ เรืองสุวรรณ, “แนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี”, วารสารสารสนเทศ, ปีที่ ๒๐ ฉบับที่ ๑ (ธันวาคม ๒๕๖๔) : ๕๓-๖๔.

จัดการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในประเทศฟิลิปปินส์ ผลการวิจัยพบว่า ควรมีการกำหนดมาตรฐานจริยธรรมดิจิทัลให้เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมองค์กรเพื่อสร้างความโปร่งใส^{๓๑}

๖) สมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารจัดการ พบประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการตัดสินใจ แนวทางการพัฒนาเน้น อธิศีล ในความเที่ยงตรงของข้อมูล ไม่ตกแต่งตัวเลขสถิติ พร้อมด้วย อธิจิต ที่เป็นกลางปราศจากอคติ ๔ ในการอ่านค่าสารสนเทศ ความนิ่งของจิตจะช่วยให้มองเห็นความสัมพันธ์ของข้อมูลจนเกิด อธิปัญญา ในการนำระบบ Dashboard หรือ Big Data มาวิจัยเชิงบริหาร เพื่อคาดการณ์ปัญหาและกำหนดกลยุทธ์เชิงรุกที่อธิบายได้ด้วยหลักฐานเชิงประจักษ์มากกว่าความรู้สึกส่วนตัวซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาณุพงศ์ คำพิมพ์^{๓๒} ที่ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักในยุคดิจิทัลตามหลักทฤษฎีปาปนิคสูตรของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ชี้ให้เห็นว่าการบริหารงานให้ประสบความสำเร็จต้องอาศัยวิสัยทัศน์และการจัดการข้อมูลที่เป็นระบบบนพื้นฐานของคุณธรรม และสอดคล้องกับ มูเลียดี และคณะ (Mulyadi, et al.) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลในการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ประเทศอินโดนีเซีย ผลการวิจัยพบว่า การเปลี่ยนระบบรายงานผลเป็นระบบคลาวด์ช่วยเพิ่มความโปร่งใสและทำให้การประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) มีความเที่ยงตรงมากขึ้น^{๓๓}

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

สมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาทตามหลักไตรสิกขา ทั้ง ๖ ด้าน ได้แก่ (๑) ด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล (๒) ด้านการสื่อสารและสร้างเครือข่ายดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ (๓) ด้านการรู้ดิจิทัลอย่างมีวิจารณญาณ (๔) ด้านการพัฒนาสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเป็นองค์กรดิจิทัล (๕) ด้านจริยธรรมและความรับผิดชอบในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และ (๖) ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารจัดการ ดังนี้

^{๓๑} Garcia, R., and Mendoza, L., “Administrative Skills in the Digital Age : A Case of Primary School Heads in the Philippines,” *International Journal of Education Management*, Vol. 9 No. 1 (January 2024) : 112–128.

^{๓๒} ภาณุพงศ์ คำพิมพ์, “แนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักในยุคดิจิทัลตามหลักทฤษฎีปาปนิคสูตรของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต ๒”, *วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ*, ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๙ (กันยายน ๒๕๖๖) : ๑–๑๕.

^{๓๓} Mulyadi, D., et al., “Digital Leadership in Driving Internal Quality Assurance in Indonesian Schools”, *Quality in Education*, Vol. 10 No. 2 (September 2023) : 140–155.

แผนภาพ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากแผนภาพแสดงให้เห็นว่า สมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท ทั้ง ๖ ด้าน ผู้วิจัยเห็นว่าควรจะมีการดำเนินการพัฒนาตามหลักไตรสิกขาไปประกอบด้วยการบูรณาการกัน ซึ่งมีความสัมพันธ์ดังนี้

วงกลมชั้นที่ ๑ คือ สมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท ตามหลักไตรสิกขา

วงกลมชั้นที่ ๒ คือ หลักไตรสิกขา ได้แก่ (๑) อธิศีล คือ การฝึกอบรมในด้านความประพฤติและระเบียบวินัย (๒) อธิจิต คือ การฝึกอบรมจิตใจให้ตั้งมั่นและมีสมาธิ และ (๓) อธิปัญญา คือ การฝึกอบรมปัญญาให้รู้แจ้งและเข้าใจตามความเป็นจริง

วงกลมชั้นที่ ๓ คือ สมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท ๖ ด้าน ได้แก่ (๑) สมรรถนะด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล (๒) สมรรถนะด้านการสื่อสารและสร้างเครือข่ายดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ (๓) สมรรถนะด้านความรู้ดิจิทัลอย่างมีวิจารณญาณ (๔) สมรรถนะด้านการพัฒนาสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเป็นองค์กรดิจิทัล (๕) สมรรถนะด้านจริยธรรมและความรับผิดชอบในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และ (๖) สมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารจัดการ ที่บูรณาการหลักไตรสิกขา

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท ตามหลักไตรสิกขา คือ กระบวนการที่ ๑ คือ สมรรถนะดิจิทัลของ

ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท ๖ ด้าน ได้แก่ (๑) สมรรถนะด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล (๒) สมรรถนะด้านการสื่อสารและสร้างเครือข่ายดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ (๓) สมรรถนะด้านการรู้ดิจิทัลอย่างมีวิจารณญาณ (๔) สมรรถนะด้านการพัฒนาสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเป็นองค์กรดิจิทัล (๕) สมรรถนะด้านจริยธรรมและความรับผิดชอบในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และ (๖) สมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารจัดการ **กระบวนการที่ ๒** สมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท ตามหลักไตรสิกขา ได้แก่ (๑) อธิศีล (๒) อธิจิต และ (๓) อธิปัญญา เป็นการให้หลักไตรสิกขาเข้ามาบูรณาการเพื่อหาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท ทั้ง ๖ ด้าน ประกอบด้วย (๑) สมรรถนะด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล หลักอธิศีล ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดทำระเบียบปฏิบัติและกติกากการประเมินนวัตกรรมที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีความซื่อสัตย์ต่อข้อมูลผลการดำเนินงานโดยไม่บิดเบือนข้อเท็จจริงเพื่อประโยชน์ส่วนตน หลักอธิจิต ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความวิริยะอุตสาหะในการติดตามผลนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง มีความมุ่งมั่นในการยอมรับความล้มเหลวเพื่อนำมาปรับปรุงใหม่ด้วยความอดทนและเป็นกัลยาณมิตรต่อบุคลากร และ หลักอธิปัญญา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการนำข้อมูลเชิงสถิติและผลการใช้นวัตกรรมมาวิเคราะห์แยกแยะเหตุปัจจัยของปัญหาตามหลักโยนิโสมนสิการเพื่อสังเคราะห์เป็นแนวทางพัฒนาต่อยอดนวัตกรรมให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาต่อไป (๒) สมรรถนะด้านการสื่อสารและสร้างเครือข่ายดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ หลักอธิศีล ผู้บริหารสถานศึกษาควรยึดหลักสัมมาวาจาในการสื่อสารข้อมูลที่ถูกต้องตามความเป็นจริง และเคร่งครัดในการรักษาความลับและข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียนตามกฎหมายเพื่อสร้างมาตรฐานความถูกต้องในโลกดิจิทัล หลักอธิจิต ผู้บริหารสถานศึกษาควรเอาใจใส่ต่อการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ปกครองและชุมชนอย่างตั้งมั่น มีความหนักแน่นต่อคำวิจารณ์ และมุ่งมั่นในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือผ่านช่องทางดิจิทัลอย่างสม่ำเสมอ และ หลักอธิปัญญา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการนำข้อมูลการเข้าถึงสื่อมาวิเคราะห์เพื่อพัฒนาเทคนิคการสื่อสารเชิงรุกและการเล่าเรื่องให้น่าสนใจ เพื่อให้การสื่อสารนโยบายเข้าถึงใจและสร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (๓) สมรรถนะด้านการรู้ดิจิทัลอย่างมีวิจารณญาณ หลักอธิศีล ผู้บริหารสถานศึกษาควรสำรวจระวังในการรับและส่งต่อข้อมูลเพื่อไม่ให้เป็นต้นตอของข่าวลวง และรักษาจรรยาบรรณในการใช้สื่อสังคมออนไลน์โดยแยกแยะเรื่องส่วนตัวออกจากหน้าที่การงานอย่างชัดเจน หลักอธิจิต ผู้บริหารสถานศึกษาควรฝึกจิตให้มีสติรู้เท่าทันอคติในใจตนเอง ไม่ด่วนตัดสินข้อมูลที่มากระทบอารมณ์ และมีความขยันในการกลั่นกรองข้อมูลก่อนการตัดสินใจบริหารงาน และ หลักอธิปัญญา ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำหลักกาลามสูตรมาใช้ในการพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล และใช้เครื่องมือดิจิทัลตรวจสอบข้อเท็จจริงเพื่อแยกแยะข้อมูลที่เป็นสาระออกจากความคิดเห็นส่วนบุคคลได้อย่างถูกต้อง

(๔) สมรรถนะด้านการพัฒนาสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเป็นองค์กรดิจิทัล หลักอริสดีล ผู้บริหารสถานศึกษาควรวางระบบการบริหารจัดการงบประมาณและทรัพยากรด้านเทคโนโลยีอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม รวมถึงจัดสรรเวลาการพัฒนาครูที่ถูกต้องตามระเบียบโดยไม่เบียดบังเวลาส่วนตัวของบุคลากร หลักอริจิด ผู้บริหารสถานศึกษาควรเอาใจใส่ในการสร้างแรงบันดาลใจให้ครูกล้าเรียนรู้สิ่งใหม่ มีความยืดหยุ่นและพร้อมสนับสนุนการทำงานของครูด้วยความเข้าใจเพื่อสร้างความสุขในการทำงาน และ หลักอธิปัญญา ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และจัดการความรู้ภายในองค์กร เพื่อให้เกิดการใช้ปัญญารวมหมู่ในการเลือกใช้เทคโนโลยีที่ช่วยลดภาระงานและยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาได้อย่างยั่งยืน (๕) สมรรถนะด้านจริยธรรมและความรับผิดชอบในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล หลักอริสดีล ผู้บริหารสถานศึกษาควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในความสุจริต เคารพทรัพย์สินทางปัญญา และไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่นผ่านสื่อสาธารณะเพื่อผลประโยชน์หรือชื่อเสียงส่วนตัว หลักอริจิด ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีจิตใจที่ซื่อตรงและความละเอียดรอบคอบ มีความปรารถนาดีในการใช้โซเชียลมีเดียเพื่อการชื่นชมและให้กำลังใจบุคลากรเป็นสำคัญ และ หลักอธิปัญญา ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้ปัญญาพิจารณาถึงผลกระทบในระยะยาวและร่องรอยดิจิทัลก่อนการกระทำใด ๆ บนโลกออนไลน์ เพื่อสร้างธรรมาภิบาลดิจิทัลที่ดีให้เป็นวัฒนธรรมองค์กรที่มีมาตรฐานจริยธรรมสูง (๖) สมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารจัดการ หลักอริสดีล ผู้บริหารสถานศึกษาควรยึดมั่นในความเที่ยงตรงของข้อมูลสารสนเทศ มีความโปร่งใสในการรายงานผล และจัดการฐานข้อมูลของสถานศึกษาให้ถูกต้องตามหลักธรรมาภิบาลและการรักษาความลับ หลักอริจิด ผู้บริหารสถานศึกษาควรเอาใจใส่ในการพัฒนาทักษะการใช้ระบบบริหารจัดการออนไลน์อย่างสม่ำเสมอ และมีจิตที่เป็นกลางปราศจากอคติในการพิจารณาข้อมูลเพื่อการตัดสินใจเชิงบริหารที่แม่นยำ และ หลักอธิปัญญา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการนำข้อมูลขนาดใหญ่และผลการดำเนินงานมาวิเคราะห์วิจัยเชิงบริหาร เพื่อส่งเสริมการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์และการวางแผนพัฒนาสถานศึกษาเชิงรุกที่ขับเคลื่อนด้วยสารสนเทศต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ได้แก่ (๑) หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาควรมีนโยบายส่งเสริมการสร้างเครือข่ายดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ โดยสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรเพื่อให้สถานศึกษาขยายโอกาสสามารถสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ออนไลน์ (PLC) ร่วมกับภาคีเครือข่ายและชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม (๒) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีนโยบายกำหนดมาตรฐานจริยธรรมและธรรมาภิบาลขององค์กร โดยยึดหลักอริสดีลเป็นฐาน เพื่อสร้างความปลอดภัยและความโปร่งใสในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศภายในสถานศึกษา (๓) ควรมีนโยบายสนับสนุนให้มีการนำข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) และนวัตกรรมดิจิทัล

มาใช้ในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ตามหลักอริยปัญญา เพื่อให้การบริหารจัดการสถานศึกษามีความแม่นยำและสอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ได้แก่

๑. คุรศึกษาแนวทางการพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสสู่การเป็นองค์กรดิจิทัล (Digital Organization) ตามหลักไตรสิกขา ในเขตพื้นที่อำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท

๒. คุรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะดิจิทัลตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

๓. คุรศึกษาการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างจริยธรรมดิจิทัล (Digital Ethics) ของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักกาลามสูตรเพื่อสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทางไซเบอร์ในสถานศึกษาขยายโอกาส

บรรณานุกรม

จุฬาลักษณ์ สุวรรณพานิช และ จุลติศ คัญทัพ. “แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนทุรี”. วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ. ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑๑ (พฤษภาคม ๒๕๖๗) : ๒๙.

ชินวัตร เจริญนิตย. ภาณุพงษ์ บุญรมย์ และสุวิมล โพธิ์กลิ่น. “สภาพและปัญหาทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต ๑”. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ. ปีที่ ๑๗ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๖๖) : ๑๐๓.

ชูศรี วงศ์รัตน์. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ ๑๔.กรุงเทพมหานคร : อมรการพิมพ์, ๒๕๖๒.

ทินกร เผ่ากันทะ และกัลยารัตน์ เมธีวีรวงศ์. “แนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล”. วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (สพบท.). ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒ (ธันวาคม ๒๕๖๕) : ๓๗-๔๖.

ทินกร เผ่ากันทะ และกัลยารัตน์ เมธีวีรวงศ์. “แนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล”.วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (สพบท.). ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒ (ธันวาคม ๒๕๖๕) : ๓๗-๔๖.

นิติ ญาณะ, ธีระภัทร ประสมสุข. เสกชัย ชมภูณู และชัชรินทร์ ขวนวัน. “สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดเชียงใหม่”. วารสารปัญญา. ปีที่ ๓๐ ฉบับที่ ๒ (สิงหาคม ๒๕๖๖) : ๓๗.

พงษ์พิทักษ์ นามนิตย์ และชยาگانต์ เรืองสุวรรณ. “แนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี”. **วารสารสารสนเทศ**, ปีที่ ๒๐ ฉบับที่ ๑ (ธันวาคม ๒๕๖๔) : ๕๓-๖๔.

พระพิทักษ์ จันทโร และคณะ. “การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น”. **วารสารสถาบันวิจัยพินิตธรรม**. ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม ๒๕๖๖) : ๙๙-๑๑๒.

พระพิทักษ์ จันทโร, พระฮอนด้า วาทสโท, สัมฤทธิ์ กางเพ็ง และสำเร็จ ยุธชัย, “การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น”. **วารสารสถาบันวิจัยพินิตธรรม**. ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๖๖) : ๑๐๓.

พระพิทักษ์ จันทโร, พระฮอนด้า วาทสโท, สัมฤทธิ์ กางเพ็ง, และ สำเร็จ ยุธชัย. “การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น”. **วารสารสถาบันวิจัยพินิตธรรม**. ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม ๒๕๖๖) : ๙๙-๑๑๒.

พระมหาศิริพงศ์ จันทปาโมชโช และคณะ. “การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์”. **วารสารวณัฏฐองแหวกพุทธศาสตร์ปริทรรศน์**. ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๑ (มกราคม ๒๕๖๓) : ๑-๑๔.

ภานุพงศ์ คำพิมพ์. “แนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักในยุคดิจิทัลตามหลักทฤษฎีปาปนิสตรของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต ๒”. **วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ**. ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๙ (กันยายน ๒๕๖๖) : ๑-๑๕.

สันติ คำสอน และคณะ. “แนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามหลักไตรสิกขาของสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสวนเทพรัตน์ที่ปัทม์เฉลิมพระเกียรติ จังหวัดปทุมธานี”. **วารสารบวรสหการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์**. ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม ๒๕๖๗) : ๓๕๗-๓๖๙.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท เขต ๑. **รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗**. ชัยนาท : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท เขต ๑, ๒๕๖๗.

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชัยนาท. **แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดชัยนาท ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐**. ชัยนาท : สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชัยนาท, ๒๕๖๖.

อนวัดี คุณแก้ว. “การพัฒนาตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการจัดการศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษาเพื่อการเป็นสมาชิกของประชาคมอาเซียน”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. คณะครุศาสตร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์**, ๒๕๕๖.

“พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒”. **ราชกิจจานุเบกษา** เล่มที่ ๑๑๖ (สิงหาคม ๒๕๔๒) : ๕-๗.

Abdullah, S., et al.. “Digital Leadership and Its Impact on Teachers’ Technological Competence in Malaysian Secondary Schools”. **Journal of Educational Technology**. Vol. 15 No. 2 (June 2023) : 45–60.

Al-Qahtani, M.. “Educational Management in the New Normal : Challenges for Saudi School Leaders”. **Global Education Studies**. Vol. 12, No. 2 (May 2023) : 55–70.

Chen, Y., and Wang, X.. “Developing Digital Competencies of School Administrators in Guangdong : A Needs Assessment Study”. **Asian Education Journal**. Vol. 7, No. 4 (December 2023) : 201–215.

Cronbach, Lee J.. **Essentials of psychological testing**, New York: Harper & Row, 1971.

Garcia, R., and Mendoza, L.. “Administrative Skills in the Digital Age : A Case of Primary School Heads in the Philippines”. **International Journal of Education Management**. Vol. 9 No. 1 (January 2024) : 112–128.

Haleem, A., Javaid, M., Qadri, M. A., Suman, R. “Understanding the role of digital technologies in education : A review”. **Sustainable Operations and Computers**. Vol. 3 No 1 (2022) : 275–285.

Jeong, H., and Oh, S.. “The Effect of Principal’s ICT Competence on Student Achievement in South Korea”. **Journal of Korea Education Research**. Vol. 18 No. 1 (February 2024) : 33.

Lee, S., and Wang, C.. “Digital Ethics and Cybersecurity Management in Taiwanese Primary Schools”. **Asian Journal of Educational Leadership**. Vol. 6 No. 2 (2024) : 40–55.

Mulyadi, D., et al.. “Digital Leadership in Driving Internal Quality Assurance in Indonesian Schools”. **Quality in Education**. Vol. 10 No. 2 (September 2023) : 140–155.

Papadopoulos, A., et al.. “Developing Teachers as Digital Leaders : A Peer-Support Model in Greece”. **European Journal of Pedagogy**. Vol. 5, No. 1 (January 2024) : 77–92.

Smith, J., and Walker, K.. “Innovative Leadership and Digital Transformation in Opportunity Schools in the UK”. **Educational Leadership Review**. Vol. 21, No. 3 (March 2022) : 89.

Thompson, L.. “Agile Management in Digital Era Schools : A Comparative Study”. **American Educational Research Quarter**. Vol. 32 No. 4 (2022) : 215.